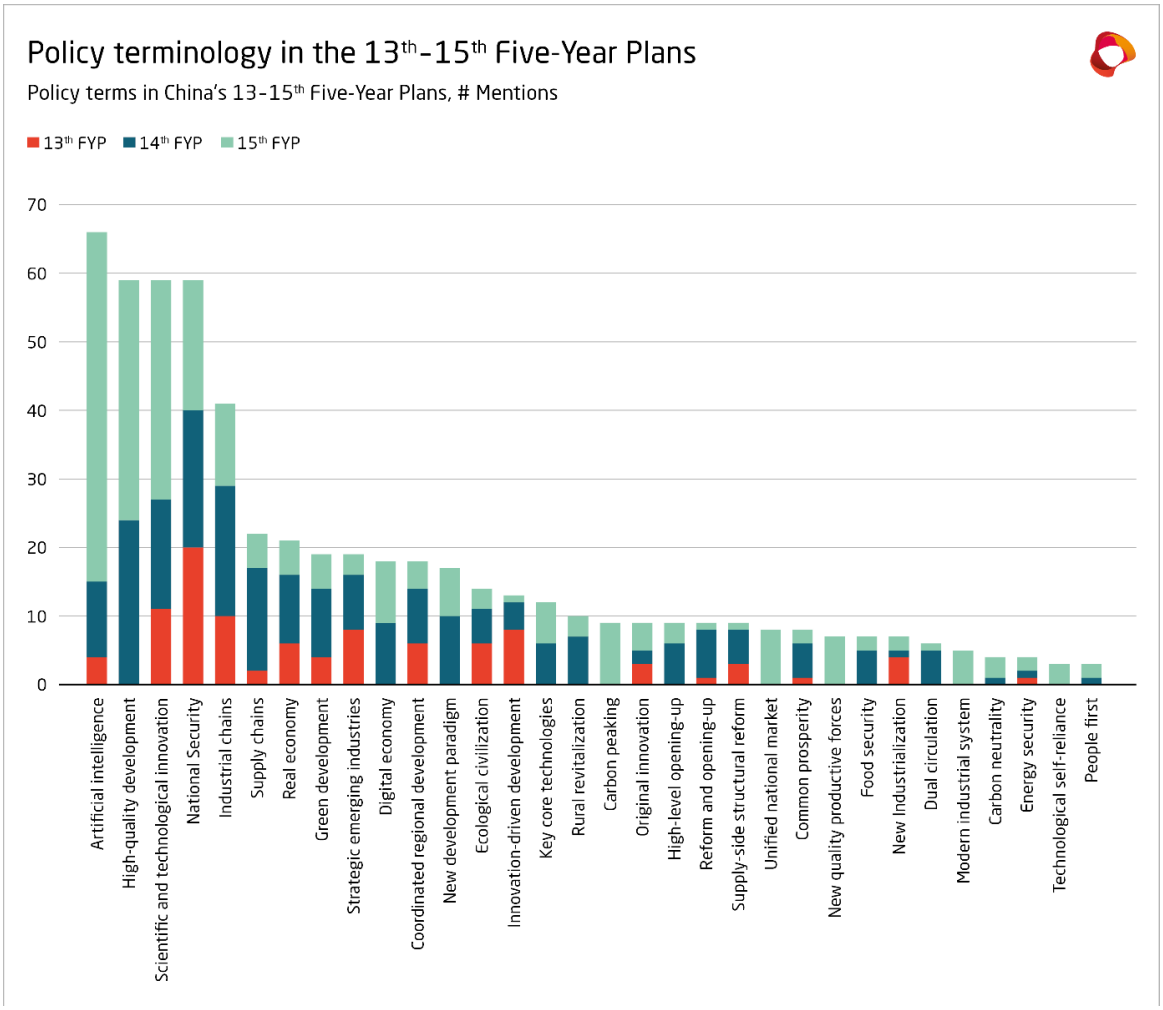
Piętnasty plan pięcioletni Chińskiej Republiki Ludowej (2026-2030): ewolucja czy rewolucja modelu gospodarczego?

Jan Miastowski

Temat niniejszego artykułu jest zwodny. Piętnasty plan pięcioletni zapowiedział zarówno ewolucję jak i rewolucję. Stało się to nie tylko poprzez konkretne zapisy samego planu, jak i poprzez brak niektórych zapisów. Przykładem takiej rewolucji jest usunięcie planu emisji CO2, mimo że pozostawiono zapis o piku emisji w roku 2030. Ewolucję mogliśmy zobaczyć w zmianie tych zapisów które okazały się nie działać lub nie spełniać oczekiwań. Jednocześnie zobaczyliśmy stabilność w kierunkach rozwoju państwa poprzez pozostawienie tych zapisów które okazały się przynosić zadawalające efekty. Niemniej ważnym jest abyśmy pamiętali, że plan pięcioletni jest planem strategicznym a nie dosłownym zbiorem nakazów.

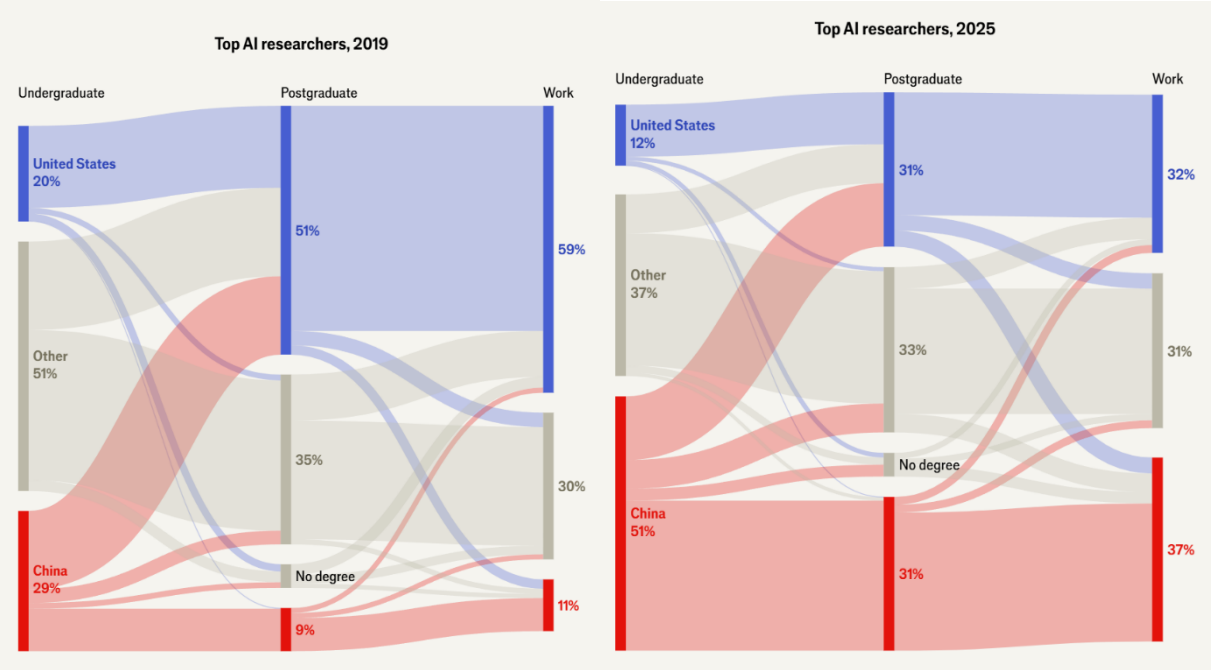
Jednym ze sposobów zbadania głównych kierunków dalszego rozwoju państwa chińskiego, zawartych w nowym planie pięcioletnim, jest przeprowadzenie analizy lingwistycznej.

Grafika 1 Opracowanie Bert Hofman, based on official texts of the Five-Year Plans (draft plan for the 15th), search done on the Chinese original, terms translated in English.

Na postawie takiej analizy możemy stwierdzić, że największy nacisk kładziony jest na rozwój nowoczesnych technologii w tym technologii AI. Pojawia się temat piku emisji CO2, ale bez nałożenia ograniczeń na emisję bieżącą. Tematyka społeczna, choć już poruszona w czternastym planie pięcioletnim, pojawiła się po raz pierwszy w postaci dostrzeżenia problemów i potrzeby wdrożenia zmian. Kontynuacją czternastego planu pięcioletniego jest dalsze dążenie do przejścia z masowej produkcji kojarzonej z niską jakością i szkodliwością środowiskową, do produkcji wyspecjalizowanej i wysokowydajnej, oraz zintegrowania rynku i nadaniu mu odporności na zagrożenia zewnętrzne.

Choć nie jest łatwo dokonać oceny wybranego państwa pod względem zdolności do rozwoju nowatorskich technologii, analizę taką można przeprowadzić zgodnie z poglądem CEO Nvidii Jensena Huanga – uważa on, że zasoby finansowe i sprzętowe to część równania, równie ważna jest baza utalentowanych specjalistów. W tym ujęciu, analiza miejsca zdobycia wykształcenia oraz miejsca podjęcia pracy specjalistów z dziedziny AI, którzy wzięli udział w Conference on Neural Information Processing Systems (NeurIPS) pozwala ocenić wzrost kompetencji kraju w zakresie rozwoju nowatorskich technologii.

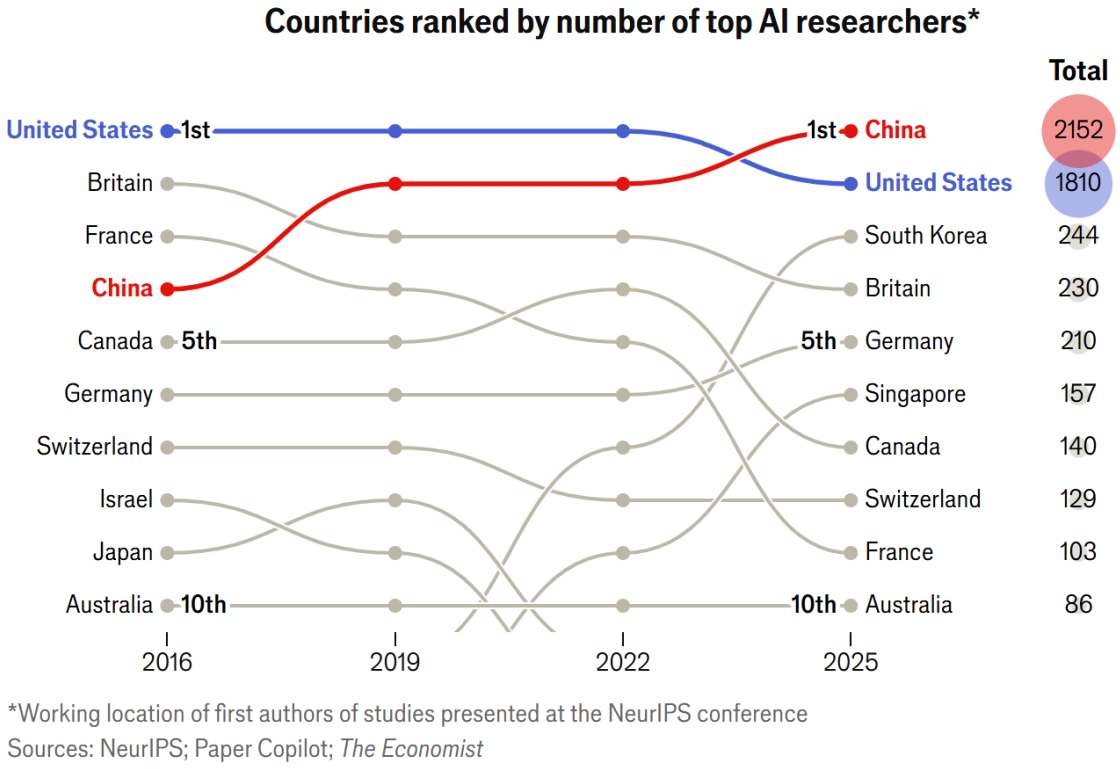

Grafika 2 Opracowanie NeurIPS; MacroPolo; The Economist

Zmiany zachodzą wielowektorowo, co rozpatrzymy poprzez porównanie danych z lat 2019 i 2025 roku. Na przestrzeni 6 lat, spadła ilość absolwentów ze Stanów Zjednoczonych (-8%) a znacznie wzrosła w Chinach (+22%). Do 2/5 zmalał odsetek obywateli Chin opuszczających kraj celem zdobycia wykształcenia. Wzrósł też, choć nieznacznie, odsetek osób wracających do Chin – jest to wynikiem coraz lepszych warunków oferowanych przez Chińskie firmy oraz

działań państwa w postaci dotacji i grantów na badania. Uwzględniając procesy zachodzące w innych krajach, całościowy spadek z 59% czołowych specjalistów pracujących w USA do poziomu 32%, przy jednoczesnym wzroście w Chinach z poziomu 11% na 37%, daje sygnał o skutecznym dążeniu Chin do pozycji lidera w tworzeniu i rozwijaniu nowych technologii opartych o AI[1].

Innym wskaźnikiem, który prezentuje podobny kierunek zmian jest samo zestawienie głównych autorów prac przedstawionych na NeurIPS, która odbyła się w grudniu 2025. Choć nie jest to wskaźnik idealny (chińscy badacze mają tendencję do większej otwartości w zakresie publikacji wyników swoich badań), to obrazowo przedstawia zmiany potwierdzane w szeregu innych badań[2].

Grafika 3 Opracowanie NeurIPS; Paper Copilot; The Economist

Dążenie do produkcji opartej na jakości i nowych technologiach, wiąże się ze zwiększaniem nakładów i ogólną intensyfikacją dążeń do rozwoju: sztucznej inteligencji, informatyki kwantowej, inteligentnej gospodarki i zaawansowanych technologii wytwarzania. Celem tych dążeń jest zapewnienie popytu na lokalnie kształconych specjalistów oraz

[1] *China is winning the AI talent race*, The Economist, https://www.economist.com/interactive/science-and-technology/2026/03/25/china-is-winning-the-ai-talent-race *China is winning the AI talent race* [dostęp: 22.10.2026].
[2] Tamże.

utworzenie z Chin światowego lidera nowoczesnej i zaawansowanej produkcji, dając państwu jednocześnie rolę pożądanego partnera dla krajów rozwijających się[3].

Narzędziami dla osiągnięcia tego stanu piętnasty plan pięcioletni określa modernizację tradycyjnych gałęzi przemysłu w oparciu o najnowsze technologie, rozwój branż wschodzących i zaawansowanych technologicznie, jak również wzmocnienie samowystarczalności technologicznej oraz osiągnięcie przełomowych osiągnięć w nowych i najnowocześniejszych dziedzinach nauki i technologii[4].

Jako narzędzia prowadzące do osiągnięcia tego stanu 15. plan pięcioletni wskazuje:

- utworzenie systemu rezerwowych funduszy na badania i rozwój dla przedsiębiorstw,
- ulepszenie polityki wspierającej długoterminowe inwestycje w technologie na wczesnym etapie rozwoju, technologie małoskalowe, technologie długoterminowe oraz technologie podstawowe,
- rozwój i ułatwianie inwestycji zagranicznych w Private Equity i Venture Capital; utworzenie Krajowego Funduszu Doradztwa[5].

Skuteczności dotychczasowej odgórnej stymulacji wybranych gałęzi gospodarki potwierdzić można na podstawie produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Zainstalowana do 2025 roku moc w energetyce słonecznej wyniosła 43% zainstalowanej światowej mocy, dla energetyki wiatrowej jest to odpowiednio 66%[6]. Towarzyszący temu rozwój produkcji w sektorze technologii OZE daje Chinom doskonałe możliwości eksportowe do krajów globalnego południa co jest odpowiedzią na zawarte w piętnastym planie pięcioletnim „globalne zaproszenie do współdzielonego dobrobytu”[7].

Krokiem wstecz względem czternastego planu jest natomiast zaplanowany wzrost wykorzystania paliw kopalnianych co mogło być odpowiedzią na pogłębiającą się rywalizację

---

[3] *Deciphering the 15th Five Year Plan | Merics*, 2026, https://web.archive.org/web/20260407082344/https://merics.org/en/comment/deciphering-15th-five-year-plan *Deciphering the 15th Five Year Plan | Merics* [dostęp: 22.10.2026].

[4] *China's 15th Five-Year Plan*, IISS, https://www.iiss.org/online-analysis/online-analysis/2026/03/chinas-15th-five-year-plan/ *China's 15th Five-Year Plan* [dostęp: 22.10.2026].

[5] *China's 15th Five-Year Plan: Key Insights for Foreign Investors*, China Briefing News, 2026, https://www.china-briefing.com/news/chinas-15th-five-year-plan-key-insights-for-foreign-investors/ *China's 15th Five-Year Plan: Key Insights for Foreign Investors* [dostęp: 22.10.2026].

[6] C. N. WANG, *China's 15th five-year plan 2026-2030 – a comprehensive analysis for China's green transition in climate emissions, energy, industry, metals, and finance – Green Finance & Development Center*, 2026, https://greenfdc.org/chinas-15th-five-year-plan-2026-2030-a-comprehensive-analysis-for-chinas-green-transition-in-climate-emissions-energy-industry-metals-and-finance/ *China's 15th five-year plan 2026-2030 – a comprehensive analysis for China's green transition in climate emissions, energy, industry, metals, and finance – Green Finance & Development Center* [dostęp: 22.10.2026].

[7] 高瞻, *China's 15th Five-Year Plan a global invitation to shared prosperity*, http://english.scio.gov.cn/m/chinavoices/2026-03/13/content_118380631.html *China's 15th Five-Year Plan a global invitation to shared prosperity* [dostęp: 22.10.2026].

gospodarczą z USA. Stawia to pod znakiem zapytania plan osiągnięcia piku emisji CO2 do 2030 roku[8]. Aktualnie przewidywanym terminem są lata 30 XXI wieku[9].

Powyższy krótki przegląd zapowiada lata 2026-2030 okresem wielkiego rozwoju i ekspansji Chin, jednak jest to fragment szerszego obrazu. Należy pamiętać, że sterowana centralnie gospodarka w niedemokratycznym kraju staje przed innymi wyzwaniami niż te znane nam na co dzień. Kryzys runku pracy osób młodych, starzejące się społeczeństwo jak i szybkość transformacji gospodarki, za którą nie nadąża transformacja kompetencji wykfalifikowanej kadry pracowniczej[10] to tylko kilka wyzwań z którymi Chińska Republika Ludowa będzie się mierzyć w najbliższych latach.

[8] C. N. WANG, *China's 15th five-year plan 2026-2030 – a comprehensive analysis for China's green transition in climate emissions, energy, industry, metals, and finance – Green Finance & Development Center*, dz. cyt.
[9] Tamże.
[10] *Disengaged Youth Threaten China's Great Rejuvenation: Jobless College Grads Embrace "Lying Flat"*, nippon.com, 2026, https://www.nippon.com/en/in-depth/d01203/ *Disengaged Youth Threaten China's Great Rejuvenation: Jobless College Grads Embrace "Lying Flat"* [dostęp: 22.10.2026].

Bibliografia:

1. WANG Christoph NEDOPIL, China’s 15th five-year plan 2026-2030 – a comprehensive analysis for China’s green transition in climate emissions, energy, industry, metals, and finance – Green Finance & Development Center, 2026, https://greenfdc.org/chinas-15th-five-year-plan-2026-2030-a-comprehensive-analysis-for-chinas-green-transition-in-climate-emissions-energy-industry-metals-and-finance/ China’s 15th five-year plan 2026-2030 – a comprehensive analysis for China’s green transition in climate emissions, energy, industry, metals, and finance – Green Finance & Development Center [dostęp: 22.10.2026].
2. 高瞻, China’s 15th Five-Year Plan a global invitation to shared prosperity, http://english.scio.gov.cn/m/chinavoices/2026-03/13/content_118380631.html China’s 15th Five-Year Plan a global invitation to shared prosperity [dostęp: 22.10.2026].
3. China is winning the AI talent race, The Economist, https://www.economist.com/interactive/science-and-technology/2026/03/25/china-is-winning-the-ai-talent-race China is winning the AI talent race [dostęp: 22.10.2026].
4. China’s 15th Five-Year Plan, IISS, https://www.iiss.org/online-analysis/online-analysis/2026/03/chinas-15th-five-year-plan/ China’s 15th Five-Year Plan [dostęp: 22.10.2026].
5. China’s 15th Five-Year Plan: Key Insights for Foreign Investors, China Briefing News, 2026, https://www.china-briefing.com/news/chinas-15th-five-year-plan-key-insights-for-foreign-investors/ China’s 15th Five-Year Plan: Key Insights for Foreign Investors [dostęp: 22.10.2026].
6. Deciphering the 15th Five Year Plan | Merics, 2026, https://web.archive.org/web/20260407082344/https://merics.org/en/comment/deciphering-15th-five-year-plan Deciphering the 15th Five Year Plan | Merics [dostęp: 22.10.2026].
7. Disengaged Youth Threaten China’s Great Rejuvenation: Jobless College Grads Embrace “Lying Flat”, nippon.com, 2026, https://www.nippon.com/en/in-depth/d01203/ Disengaged Youth Threaten China’s Great Rejuvenation: Jobless College Grads Embrace “Lying Flat” [dostęp: 22.10.2026].